

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

**NUTARIMAS
DĖL ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS**

1997 m. balandžio 28 d. Nr. 415

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemos sprendinius (pridedama) ir teritorijos funkcinio zonavimo, tvarkymo bei rekreacinės sistemos brėžinius.

2. Patvirtinti Žemaitijos nacionalinio parko teritorijos, funkcinį zonų ir parko apsaugos (buferinės) zonų ribas pagal Žemės ir miškų ūkio ministerijos parengtą planavimo schemą.

3. Pavesti:

3.1. Aplinkos apsaugos ministerijai – iki 1997 m. rugsėjo 1 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinti nutarimo dėl gamtos paminklų paskelbimo Žemaitijos nacionaliniame parke projektą;

3.2. Kultūros ministerijai – per 1997–1998 metus išspręsti kultūros vertybių, esančių Žemaitijos nacionaliniame parke, įrašymo į registrą klausimus;

3.3. Žemės ir miškų ūkio ministerijai:

3.3.1. iki 1997 m. birželio 1 d. pateikti suinteresuotoms ministerijoms, valstybinėms tarnyboms, Klaipėdos ir Telšių apskričių viršininkų administracijoms, Plungės ir Skuodo rajonų savivaldos institucijoms Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemos teritorijos funkcinio zonavimo, tvarkymo bei rekreacinės sistemos brėžinius;

3.3.2. iki 1997 m. rugsėjo 1 d. organizuoti Žemaitijos nacionalinio parko teritorijos ribų ir funkcinio prioriteto, kraštovaizdžio tvarkymo bei parko apsaugos zonų ribų pažymėjimą žemės reformos žemėtvarkos planuose;

3.3.3. iki 1997 m. gruodžio 1 d. patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gruodžio 16 d. potvarkį Nr. 995p dėl žemės sklypų Plungės rajone suteikimo Žemaitijos nacionaliniam parkui ir 1991 m. gruodžio 31 d. potvarkį Nr. 1087p dėl žemės sklypų Skuodo rajone suteikimo Žemaitijos nacionaliniam parkui, taip pat parengti projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl valstybinės žemės naudojimo ir valdymo teisės suteikimo Žemaitijos nacionalinio parko administracijai;

3.3.4. organizuoti ir koordinuoti Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemos įgyvendinimą.

4. Nustatyti, kad statyba, žemės naudojimas ar kitokia veikla, kuri yra pradėta ir kuriai vykdyti naujoje Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje išduotas leidimas iki šio nutarimo įsigaliojimo dienos, gali būti tęsiama neviršijant esamos būklės bei veiklos apimtys ir leidime statyti ar vykdyti kitokią veiklą nurodytų parametrų. Šios veiklos pakeitimai neturi prieštarauti planavimo schemos sprendinių reglamentams.

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS VAGNORIUS

ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKIO MINISTRAS

VYTAUTAS KNAŠYS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 415

ŽEMAITIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS SPRENDINIAI

BENDROJI DALIS

1. Žemaitijos nacionalinis parkas (toliau vadinama – nacionalinis parkas) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244. Jis skiriamas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams, reprezentuojantiems Žemaitijos etnokultūrinės srities gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.

2. Nacionalinio parko planavimo schema, kurią sudaro 6 brėžiniai ir aiškinamasis raštas, parengta laikotarpiui iki 2005 metų.

3. Nacionalinio parko plotas pagal planavimo schemeje patikslintas ribas (3 ir 4 brėžiniai) yra 21,7 tūkst. hektaro. Patikslinus ribas:

3.1. į nacionalinio parko teritoriją įtraukiami:

3.1.1. Grigaičių kalvoto keiminio kraštovaizdžio kompleksas į šiaurę nuo Surblių (Plungės rajono savivaldybės teritorijoje);

3.1.2. Rukundžių banguoto agrarinio kraštovaizdžio kompleksas pietrytinėje nacionalinio parko dalyje (Plungės rajono savivaldybės teritorijoje);

3.1.3. Krapštikių bei Skirpsčių kalvoto moreninio kraštovaizdžio kompleksas (Plungės rajono savivaldybės teritorijoje);

3.1.4. Paparčių pelkėtieji miškai šiauriniame parko pakraštyje (Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje);

3.1.5. Padegimės alkakalnis ir agrarinės jo apylinkės į šiaurę nuo Gegrėnų (Skuodo bei Plungės rajonų savivaldybių teritorijose);

3.1.6. Stirbaičių miško kvartalai parko pietvakariniame parko pakraštyje (Plungės rajono savivaldybės teritorijoje);

3.2. iš nacionalinio parko teritorijos išbraukiama:

3.2.1. Šarnelės kaimo žemė pietinėje Barstyčių-Žemaičių Kalvarijos kelio pusėje (Plungės rajono savivaldybės teritorijoje);

3.2.2. Mikytų kaimo žemė šiaurinėje parko dalyje (Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje).

4. Nustatoma 8,7 tūkst. hektarų ploto nacionalinio parko buferinė (apsaugos) zona (3 brėžinys). Jos tikslas – sumažinti neigiamą ūkinės veiklos ir statybos poveikį nacionalinio parko kraštovaizdžiui.

NACIONALINIO PARKO FUNKCINIS ZONAVIMAS

5. Nacionalinio parko teritorijoje pagal parkui keliamus reikalavimus, gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes ir gyvenviečių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinės (funkcinio prioriteto) zonos (3 brėžinys):

5.1. konservacinio prioriteto zonos – rezervatai ir draustiniai:

5.1.1. Plokštinės gamtinis rezervatas. Jame saugomas etaloninis (Žemaitijoje) Plokštinės miškų ir pelkių kompleksas su šiam regionui būdingomis biocenozėmis, išlikusia retųjų rūšių flora ir fauna, natūraliais Juodupio bei Uošnos upeliais ir unikalios geomorfologinės struktūros Plokščių termokarstiniu duburiu;

5.1.2. Rukundžių gamtinis rezervatas. Jame saugomas unikalus pelkėtų ir miškingų Rukundžių įlomių gamtinis kompleksas su būdingomis biocenozėmis, retųjų rūšių floros ir faunos buveinėmis bei natūralia hidrografine struktūra;

5.1.3. Bukantės kultūrinis draustinis. Jame saugoma ir eksponuojama su lietuvių literatūros klasike Žemaite susijusi sodyba (sodyba ir jos aplinka išlaikoma kaip memorialinis muziejus)

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

5.1.4. Mikytų kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas raiškus kalvotas mozaikiškas kraštovaizdis su miškų, laukų, pievų, tarpukalvių pelkučių ir vienkiaminių sodybų kompleksu, archeologinėmis vertybėmis, retųjų rūšių augalų bei gyvūnų buveinėmis, natūraliais hidrografiniais elementais (Mikytų alkakalnyje įrengiant senovės pagonių romuvos ekspoziciją);

5.1.5. Paburgės kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas būdingas miškingų bei ežeruočių pelkinių duburių kraštovaizdis su mokslui svarbiomis biocenozėmis ir retųjų rūšių augalų bei gyvūnų buveinėmis;

5.1.6. Šarnelės kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas raiškus Šarnelės keiminių darinių zonos kraštovaizdis su mokslui svarbių biocenozėms kompleksu ir archeologinėmis vertybėmis;

5.1.7. Pučkorių kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas unikalus Pučkorių moreninių darinių ruožo kraštovaizdis su ypač raiškia kalvų, miškelių, giraičių, tarpukalvio pelkučių bei piliakalnių mozaika;

5.1.8. Jazdauskiškių kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas kalvoto agrarinio miškingo kraštovaizdžio kompleksas su tradicine Žemaitijos žemėnaudos struktūra, optimaliomis laukų erdvėmis, piliakalniais bei etnografiniais kaimiškais elementais;

5.1.9. Grigaičių kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas raiškus Grigaičių miškingo agrarinio kraštovaizdžio kompleksas su natūraliais hidrografiniais elementais bei archeologinėmis vertybėmis;

5.1.10. Babrungo kraštovaizdžio draustinis. Jame saugoma išlikusi natūrali Babrungo upės aukštupio ir Uošnos upės žemupio hidrografinė struktūra su būdingomis Babrungėnų kaimo paupio sodybomis, retųjų rūšių augalų ir gyvūnų buveinėmis, archeologinėmis bei etnografinėmis vertybėmis;

5.1.11. Liepijos kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas reljefas – Liepijos limnokeimas, vertingo mišriojo miško biocenozės, retųjų rūšių floros buveinės;

5.1.12. Šeirės kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas išlikęs vienintelis vakarinėje Platelių ežero pakrantėje Šeirės miško gamtinis kompleksas su pelkinėmis biocenozėmis ir unikaliomis archeologinėmis Kumelkaktės vertybėmis;

5.1.13. Medsėdžių geomorfologinis draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Žemaitijai būdingas reljefas – ypač geomorfologiniu požiūriu raiškus Medsėdžių limnokeimas;

5.1.14. Gardų geomorfologinis draustinis. Jame saugomas geomorfologiniu požiūriu unikalus, vienas raiškiausių Lietuvoje reljefas – Gardų ozas;

5.1.15. Mergupio geomorfologinis draustinis. Jame saugomas ypač raiškus kanjoninis Mergupio slėnis, termokarstinės kilmės Getaučių ežerėlis ir būdingos šlaitų biocenozės;

5.1.16. Laumalenkos hidrografinis draustinis. Jame saugoma unikali Laumalenkos pusiasalių, įlankų, protakų, salų, ežerėlių hidrografinė struktūra bei vertingos biocenozės su retųjų rūšių augalų ir gyvūnų buveinėmis;

5.1.17. Šilinės hidrografinis draustinis. Jame saugoma Šilinės upelio hidrografinė struktūra ir reprezentuojamas išlikusio natūralaus Žemaitijos miško upelio etalonas, miškingas jo paslėnys su natūraliomis pievomis, šaltiniais bei retųjų rūšių floros ir faunos elementais;

5.1.18. Siberijos telmologinis draustinis. Jame saugomas didžiausias parke sudėtingos struktūros Siberijos paežerinės pelkės kompleksas su retųjų rūšių augalų bei gyvūnų buveinėmis;

5.1.19. Pakastuvos telmologinis draustinis. Jame saugomas Pakastuvos duburio pelkės kompleksas su retųjų ir nykstančiųjų paukščių perimvietėmis bei maitinimosi vietomis;

5.1.20. Užpelkių telmologinis draustinis. Jame renatūralizuojama ir saugoma būdinga takoskyrinė pelkė su retųjų rūšių augalais bei gyvūnais;

5.1.21. Paparčių telmologinis draustinis. Jame saugomas sudėtingos struktūros Paparčių aukštupinis pelkės kompleksas su vertingomis biocenozėmis bei retųjų rūšių augalų ir gyvūnų buveinėmis;

5.1.22. Ertenio telmologinis draustinis. Jame renatūralizuojamas ir saugomas būdingas buvusio pratekamojo Ertenio ežero duburio pelkynas ir jo biocenozės;

5.1.23. Pailgio botaninis draustinis. Jame saugomas ypač didelės biologinės įvairovės paežerinio miškingo pelkėto gamtinio komplekso etalonas su retųjų rūšių augalų buveinėmis;

5.1.24. Juodupio botaninis draustinis. Jame saugomos būdingos paežerinės Platelių pakrančių pelkinių pievų ir miškų bei natūralių upelių biocenozės su retųjų rūšių augalais;

5.1.25. Paplatelės botaninis-zoologinis draustinis. Jame saugomos būdingos Žemaitijos eglyninių miškų biocenozės su retųjų rūšių augalų bei gyvūnų buveinėmis (atkuriant pažeistus miškus);

5.1.26. Šventorkalnio archeologinis draustinis. Jame saugomos gausios ankstyvųjų viduramžių archeologinių iškasenų radimvietės, XVI amžiaus piliavietė, jos tilto bei senosios Platelių gyvenvietės liekanos;

5.1.27. Beržoro kaimo kraštovaizdžio draustinis. Jame saugoma ir reprezentuojama tradicinį Žemaitijos kraštovaizdį išlaikiusi Beržoro kaimo aplinka, jos erdvė, gyvenvietės planinė struktūra bei architektūros vertybės;

5.1.28. Stirbaičių kaimo kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas didžiausio nacionaliniame parke miškais apsodinto vienkieminio padriko kaimo kraštovaizdis su unikalia žemėnaudų bei erdvinė struktūra;

5.1.29. Žemaičių Kalvarijos urbanistinis draustinis. Jame saugoma ypač didelės kultūrinės vertės Žemaičių Kalvarijos (Gardų) miestelio planinė bei erdvinė struktūra su unikaliais sakralinės architektūros paminklais, archeologinėmis bei memorialinėmis vertybėmis (atkuriant ir formuojant būdingas erdves);

5.1.30. Platelių urbanistinis draustinis. Jame saugoma Platelių miestelio planinė bei erdvinė struktūra su būdinga Žemaitijos miesteliams centrine aikšte, architektūrinėmis ir memorialinėmis vertybėmis bei dvaro pastatų ir parko ansambliu (atkuriant ir formuojant būdingas erdves);

5.2. apsauginio (prezervacinio) prioriteto zonos – miškingos arba agrarinės teritorijos, atliekančios svarbias geokologines, pirmiausia vandenų arba laukų apsaugos, funkcijas. Nacionaliniame parke yra šios apsauginio (prezervacinio) prioriteto zonos:

5.2.1. rezervatų apsaugos zona. Ji apima Rukundžių miško ruožą Dišlių kaimo pusėje. Siekiama išsaugoti miškus, atliekančius Rukundžių rezervato buferinę apsaugą, ir reglamentuoti šių miškų naudojimą;

5.2.2. rezervatų ir vandens telkinių apsaugos zona. Ji apima Endriūškaičių, Pajuodupio ir Rukundžių agrarines bei miškingas apylinkes. Siekiama išsaugoti miškus, atliekančius Plokštinės bei Rukundžių gamtinių rezervatų buferinę apsaugą, ir reglamentuoti miškų ūkio, žemės ūkio bei kitokį naudojimą ir statybą, gausinti želdinius, saugančius upelių bei gyvenamąją aplinką;

5.2.3. rezervatų bei draustinių ir pakelių apsaugos zona. Ji apima Paburgės miško ruožą palei Plungės-Mažeikių plentą. Siekiama išsaugoti miškus, atliekančius Rukundžių rezervato bei Paburgės kraštovaizdžio draustinio buferinę apsaugą, ir reglamentuoti miškų, vandens ūkio bei rekreacinę veiklą, taip pat vykdyti specialias pakelių apsaugos priemones;

5.2.4. vandens telkinių apsaugos zona. Ji apima miškingas Pailgio ir Luokos bei miškingas ir agrarines Platelių ir Virkšų apylinkes. Siekiama išsaugoti esamus miškus ir reglamentuoti miškų ūkio, žemės ūkio, urbanistinį bei kitokį naudojimą ir statybą, gausinti želdinius, saugančius ežerų, upelių bei gyvenamąją aplinką;

5.2.5. vandens telkinių bei pakelių apsaugos zona. Ji apima miškingas Rūdaičių ir Užpelkių bei agrarines ir miškingas Pauošnių apylinkes. Siekiama išlaikyti esamus miškus ir reguliuoti statybą, miškų ūkio, žemės ūkio bei kitokį naudojimą, vykdyti specialias pakelių apsaugos priemones, plėsti želdinius, saugančius ežerų, upelių, pakelių bei gyvenamąją aplinką;

5.2.6. vandens telkinių ir laukų apsaugos zona. Ji apima agrarines ir miškingas Grigaičių ir Šarnelės bei agrarines Šašaičių ir Pagardenio apylinkes. Siekiama išsaugoti esamus miškus ir reglamentuoti statybą, žemės ūkio ir miškų ūkio bei kitokį naudojimą, gausinti želdinius, saugančius ežerų, upelių bei gyvenamąją aplinką;

5.2.7. laukų apsaugos zona. Ji apima kalvotas Medsėdžių apylinkes. Siekiama išsaugoti esamus miškus, giraites bei pelkutes ir reglamentuoti statybą, žemės ūkio ir miškų ūkio bei kitokį naudojimą, gausinti želdinius, saugančius laukų bei gyvenamąją aplinką;

5.3. rekreacinio prioriteto zonos – miškingos teritorijos, skiriamos intensyviausiam rekreaciniam naudojimui, paprastai susijusiam su rekreacine statyba, kita infrastruktūra ir miško parkų formavimu. Jose siekiama sukurti ir palaikyti tinkamą gausiam lankymui aplinką. Nacionaliniame parke yra stambios Platelių, Paplatelės, Ilgio, Plokščių ir Rūdaičių rekreacinio prioriteto zonos;

5.4. ūkinio (gamybinio) prioriteto zonos – nepasižyminčios gamtos ar kultūros paveldo vertybėmis ir nutolusios nuo ežerų ir upių miškingos arba agrarinės teritorijos, taip pat didesni bendro naudojimo vandens telkiniai. Nacionaliniame parke yra šios ūkinio (gamybinio) prioriteto zonos:

5.4.1. miškų ūkio zona. Ji apima Skirpsčių, Paburgės, Raišutinės, Žvirblaičių, Paplatelės, Stirbaičių, Šaltupio, Babrungėnų ir Montvidinės ūkinius miškus. Siekiama auginti ir naudoti produktyvius medynus, kartu išsaugoti bendrąsias apsaugines miško savybes ir naudoti teritoriją numatytiems papildomoms funkcijoms;

5.4.2. žemės ūkio zona. Ji apima Gegrėnų, Varduvos, Užpelkių, Šarnelės, Šašaičių, Rotinėnų, Platelių, Beržoro, Vilkų, Pučkorių, Virkšų, Bukantės ir Skurvydų agrarines teritorijas, kuriose vykdoma žemės ūkio veikla ir naudojant teritoriją numatytiems papildomoms funkcijoms turi būti išsaugota bendroji gyvenamosios aplinkos kokybė;

5.4.3. vandens ūkio zona. Ji apima didžiausius nacionaliniame parke Platelių bei Ilgio ežerus, kurių vandenys intensyviai naudojami, taikomos vandens ūkio priemonės ir plėtojama rekreacija, išsaugant esamus konservacinius objektus.

GAMTOSAUGOS KRYPTYS

6. Nacionalinio parko gamtosaugos politikai įgyvendinti reikia koordinuotos kraštotvarkos priemonių sistemos ir specialių tikslinių jos taikymo programų, pagrįstų mokslo tyrimais, teritorijų ir ekonominio planavimo dokumentais bei detaliais tvarkymo projektais.

Nacionalinio parko gamtosaugos politikos kryptys yra šios:

6.1. išsaugoti nepakitusią Platelių ežerotosios vandenskyros gamtinę ekosistemą;

6.2. apsaugoti vertingus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus bei objektus;

6.3. atkurti pažeistus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus bei objektus.

7. Vertingų gamtinių kompleksų bei objektų apsaugai užtikrinti kuriama gamtinių rezervatų, gamtinių ir kompleksinių draustinių bei saugomų gamtinių kraštovaizdžio objektų sistema, nustatomas reikiamas apsaugos režimas, planavimo darbuose numatomi gamtosaugos prioritetai, skatinama žemės ūkio bei kitokios paskirties žemę paversti miškų ūkio paskirties žeme, vykdomos specialios gamtotvarkos priemonės.

8. Beveik visa nacionalinio parko teritorija yra Lietuvos gamtinio karkaso dalis. Gamtinio karkaso teritorijų gamtiniam natūralumui padidinti numatoma:

8.1. skatinti kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimą visoje nacionalinio parko teritorijoje;

8.2. stiprinti ekosistemų apsaugos funkcijas miškuose – didinti jų struktūros biologinę įvairovę, veisti ir formuoti mišrius medynus;

8.3. kurti lokalinio gamtinio karkaso elementus nuskurdintose agrarinėse teritorijose – skaidyti želdinių juostomis ar grupėmis plačius intensyviosios žemdirbystės laukus arba želdinti susigražinusius ar įsigijusius žemę ūkininkų sklypų ribas;

8.4. plėsti želdinius agrarinėse ežerų pakrantėse ir vandens telkinių apsaugos zonose;

8.5. nestatyti pramonės objektų, stambių gyvenamųjų, žemės ūkio ar kitokių techninių kompleksų konservacinio prioriteto zonose;

8.6. projektuoti bei statyti naujus pastatus nacionalinio parko teritorijoje nepažeidžiant raiškių reljefo bei hidrografijos elementų;

8.7. organizuoti atliekų surinkimą ir išvežimą bei antrinių žaliavų perdirbimą.

9. Nacionaliniame parke būtina atkurti pažeistus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus bei objektus – Laumalenkos bei Kumelkaktės stovyklaviečių zonas, Ertenio (tikslinga parengti specialų mokslinį pelkės regeneravimo projektą) ir Užpelkių pelkinius kompleksus, rekultivuoti Jogaudų, Skurvydų ir Stirbaičių karjerus, likviduoti ir rekultivuoti Žvirblaičių sąvartyną, rekonstruoti Babrungo vandens pralaidą.

KULTŪROS PAVELDO VERTYBIŲ APSAUGOS KRYPTYS

10. Nacionalinio parko kultūros paveldo vertybės saugomos šiais būdais:

10.1. išsaugomos vietoje (pagrindinis kultūros paveldo vertybių apsaugos būdas nacionaliniame parke);

10.2. perkeliamos į muziejus;

10.3. fiksuojamos dokumentuose.

11. Kultūros paveldo vertybių apsaugos organizavimo kryptys yra šios:

11.1. įteisintų kultūros paveldo vertybių tyrimas ieškant veiksmingesnių jų išsaugojimo būdų, naujų objektų, turinčių kultūrinės vertės požymių (ypač tarpukario ir rezistencijos kovų laikotarpio) paieškos ir įteisinimas;

11.2. kultūros paveldo vertybių propagavimas siekiant sudominti jų savininkus vertybių apsauga, patraukti lankytojus, iš kurių savininkai galėtų gauti pajamų;

11.3. lėšų kultūros paveldo objektams tvarkyti ir prižiūrėti paieškos.

12. Kultūros vertybių apsaugai nacionaliniame parke užtikrinti formuojama kultūrinių draustinių ir konservacinio prioriteto gyvenviečių sistema, plečiamas esamas kultūros vertybių tinklas

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, Žin., 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

13. Nacionalinio parko kultūros paveldo vertybėms išsaugoti numatyti šie jų tvarkymo būdai: konservavimas, restauravimas, regeneravimas, renovavimas, rekonstravimas. Tvarkymo būdai ar jų deriniai parenkami pagal kultūros paveldo kompleksų ar objektų santykinę vertę, teritorinį jų išsidėstymą ir realias finansines galimybes.

14. Apsaugos požiūriu svarbiausios nacionalinio parko kultūros paveldo vertybės yra Mikytų alkakalnio archeologinis kompleksas ir Šventorkalnio archeologinis draustinis, kuriems būtina parengti specialias tvarkymo bei regeneravimo programas. Mikytų alkakalnyje atkurama senovės pagonių romuvos ekspozicija.

REKREACIJOS PLĖTROS KRYPTYS

15. Nacionalinio parko uždaviniai plėtojant rekreaciją yra šie:

15.1. reguliuoti rekreacinių išteklių naudojimą;

15.2. kurti rekreacinę infrastruktūrą;

15.3. organizuoti ir skatinti pažintinę rekreaciją.

16. Nacionaliniame parke laikomasi šių rekreacijos teritorinio plėtojimo principų:

16.1. rekreacinė infrastruktūra ir poilsio objektai kuriami jau pradėtose urbanizuoti teritorijose arba tik planavimo schemeje numatytose vietose, saugant gamtinį kraštovaizdį ir siekiant, kad poilsiautojų ir turistų nakvynės vietų susitelkimas atitiktų kraštovaizdžio sukultūrinimo ir užstatymo laipsnį;

16.2. formuojamos teritoriškai atskiros rekreacinės sistemos (autoturizmo, dviratininkų bei pėsčiųjų turizmo ir vandens turizmo);

16.3. puoselėjama etnokultūra, tradicinė kaimo gyvensena, vietos gyventojai skatinami imtis rekreacinio verslo, pvz., nuomoti patalpas nacionalinio parko lankytojams;

16.4. formuojama turistinių trasų sistema, kurią sudaro įvairaus dydžio žiediniai bei tranzitiniai maršrutai į Platelius – svarbiausią nacionalinio parko rekreacinį centrą, kad būtų patogų pasiekti visus svarbiausius lankytinus nacionalinio parko objektus.

17. Poilsiavietės nacionaliniame parke kuriamos ir tvarkomos laikantis šių nuostatų:

17.1. poilsiaavimo mastas (nakvynės vietų skaičius, vienkartinis poilsiautojų skaičius ir jų teritorinis pasiskirstymas) reguliuojamas. Leistinas poilsiautojų skaičius nustatomas atsižvelgiant į rekreacinių įstaigų ir jų aplinkos sutvarkymo būklę, realias galimybes pašalinti nepageidaujamo poilsiautojų poveikio gamtinei aplinkai padarinius;

17.2. sudaromos galimybės vasaroti visiems lankytojams nepriklausomai nuo jų pajamų, skatinama įrengti nebrangias, minimalaus komforto poilsio įstaigas, prieinamas mažiau pajamų turintiems visuomenės sluoksniams, pirmiausia besimokančiam jaunimui;

17.3. rekreacinės infrastruktūros plėtrai gyvenvietėse panaudojami netekę ankstesnės paskirties, tačiau tinkami rekreacijai pastatai, esami rekreaciniai objektai tvarkomi pagal patikslintus gyvenviečių detalaus planavimo projektus.

18. Nacionalinio parko kaimų sodybų pritaikymo poilsio reikmėms nuostatos yra šios:

18.1. neleidžiama pertvarkyti parko rezervatuose esančių sodybų bei paminklų statusą turinčių etnografinių sodybų;

18.2. leidžiama pertvarkyti sodybas, kurioms numatytas rekreacinio naudojimo prioritetas.

19. Plėtojant nacionalinio parko rekreacinio naudojimo sistemą, siūloma:

19.1. skatinti žmones lankytis nacionaliniame parke pažintiniais tikslais. Prioritetas teikiamas šių rūšių pažintiniam turizmui: autoturizmui, dviratininkų bei pėsčiųjų ir vandens turizmui (žiemą dviratininkų bei pėsčiųjų trasos bei jų įranga gali būti naudojamos slidininkų turizmui). Tikslinga toliau organizuoti žirginį turizmą, kaip papildomą tradicinę nacionalinio parko lankymo formą;

19.2. naudoti autoturizmui jau įrengtus turistinius kelius ir pritaikyti esamus bendro naudojimo automobilių kelius, miško bei lauko kelius, įrengti nacionaliniame parke specialius pažintinius autoturizmo maršrutus (didįjį ir mažąjį turistinius žiedus) bei Žemaitijos regiono valstybinių parkų tranzitinę turizmo trasą;

19.3. tvarkyti kai kurias autoturistinių kelių atkarpas pagal šios planavimo schemos aiškinamajame rašte numatytas keturių tipų tvarkymo programas, sukurti nacionaliniame parke planavimo schemeje numatytą autoturizmo stovyklaviečių, kempingų ir sustojimo bei apžvalgos aikštelių sistemą;

19.4. suformuoti nacionaliniame parke iš didžiojo ir mažojo turistinių žiedų turistinę dviratininkų bei pėsčiųjų takų sistemą – parengti detalius takų planus kai kuriems maršrutams ir takų atkarpoms, įrengti ir prireikus taisyti lieptus per upes ar ežerų protakas, gerinti sunkiai praeinamų vietų dangą, pastatyti reikiamus informacinius ženklus ir kitokią įrangą, tvarkyti takų aplinkos kraštovaizdį;

19.5. naudoti vandens turizmui Babrungo upelio vandens kelią, kontroliuoti turistų plaukimo juo intensyvumą, taip pat organizuoti ekskursijas laivu po Platelių ežerą;

19.6. sukurti specializuotą stovyklaviečių ir sustojimo bei apžvalgos aikštelių sistemą dviratininkų bei pėsčiųjų ir vandens turizmui aptarnauti;

19.7. įrengti specialų apžvalgos bokštą tarp Ilgio ir Laumalenkos ežerų eksponavimo galimybėms nacionaliniame parke padidinti;

19.8. sparčiau formuoti specialią mokomųjų takų sistemą, ypač Plokštinės botaniniame – zoologiniame bei Paburgės kraštovaizdžio draustiniuose ir Beržoro apylinkėse, organizuoti specializuotus mokomuosius vandens turistų maršrutus Platelių ežero vakarinėje dalyje bei Laumalenkos ežeryne;

19.9 didinti stacionarių poilsio įstaigų lankytojų skaičių tik plečiant esamas poilsio bazines;

19.10. suformuoti nacionalinio parko planavimo schemeje numatytus miško parkus, įrengti būtiną rekreacinę jų infrastruktūrą.

GYVENVIEČIŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA

20. Gyvenamasis fondas plečiamas esamose gyvenvietėse ir sodybose. Tuo tikslu būtina geriau panaudoti gyvenviečių teritorijas, užstatyti turimus laisvus sklypus, rekonstruoti esamas sodybas ir pastatus.

Kultūriniame draustinyje ir atkuriamojo tvarkymo reglamento gyvenvietėse, turinčiose ypatingą kultūrinę vertę, gali būti rekonstruojamos gatvės, išlaikant jų urbanistinę struktūrą, ir įrengiami komunaliniai inžineriniai tinklai (elektros linijos, vandentiekis ir kita) pagal parengtus ir nustatytą tvarką patvirtintus projektus. Žemės sklypų savininkai, nuomininkai ir naudotojai, įrengdami statiniuose inžinerines sistemas (šildymo, vandentiekio, nuotekų valymo, dujų, elektros ir kitas) ir tvarkydami sodybų aplinką, turi išsaugoti esamą pastatų fasadų architektūrą bei esamą pastatų išsidėstymo struktūrą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

21. Rengiant naujus detaliuosius buvusių ūkių centrinių gyvenviečių planus, būtina laikytis šių nuostatų:

21.1. nekeisti iš esmės Platelių ir Žemaičių Kalvarijos (Varduvos) miesteliams jau nustatytų teritorinės plėtros kryptių bei pagrindinių planinių elementų;

21.2. skirti daugiausia dėmesio tam, kad būtų sudarytos sąlygos vykdyti Platelių ir Žemaičių Kalvarijos (Varduvos) miesteliuose nacionalinio parko uždavinius – geriau juos sutvarkyti, saugoti kultūros paveldą, plėtoti rekreaciją, tiesti inžinerinius tinklus.

Vienkiemiai tvarkomi pagal nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų, kuriose jie yra, bendruosius reikalavimus.

22. Buvę žemės ūkio gamybiniai centrai, nebeatitinkantys pasikeitusių gamybos sąlygų, yra sunkiai pritaikomi kitai paskirčiai. Juos rekomenduojama griauti arba pastatus pagal specialią konversijos programą rekonstruoti taip, kad jie atitiktų nacionalinio parko uždavinius bei architektūros reikalavimus. Gamybinių centrų tvarkymo klausimus kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia nacionalinio parko tarnyba kartu su pastatų savininkais, vadovaudamiesi parkui nustatytais tikslais ir uždaviniais bei abipusio suderinamumo principais.

23. Nacionalinio parko kelių tvarkymo tikslas – išsaugoti esamą kelių tinklą, juos gerinti. Vidinių ūkinių bei privažiuojamųjų kelių nustatymo, tikslinimo ir statybos klausimai sprendžiami rengiant miškotvarkos ir žemėtvarkos projektus bei kitus detaliuosius planus. Siūloma tiesti naują kelią nuo Grigaičių iki Bukantės – pietvakarinių nacionalinio parko vartų, suformuojant trumpiausią kelią į Bukantę nuo Plungės-Salantų plento.

24. Nacionaliniame parke reglamentuojama smulkiųjų kraštovaizdžio elementų (tvorų, reklamos, inžinerinių įrenginių) statyba. Svarbiausios nuostatos yra šios:

24.1. rekomenduojama laikytis istoriškai susiklosčiusių aptvėrimo tradicijų – tvoromis gali būti aptverti sodybų kiemai, visuomeninių įstaigų ir specialių įrenginių sklypai, laukuose gali būti aptveriamos ganyklos, pasėliai, sodai ir kita.

Negalima užtvėrti rekreacinių teritorijų – paežerių, paupių, apžvalgos aikštelių, privažiuojamųjų kelių ar priėjimo prie jų, turistinių takų ir kelių, negalima pertvėrti saugomų atvirų vaizdingų kraštovaizdžio erdvių tiek gyvenvietėse, tiek už jų ribų. Tvorų rūšys, matmenys ir medžiagos numatomi detaliuosiuose gyvenviečių planuose. Nustatomos specialios paminklinių objektų aptvėrimo sąlygos, naudojamos autentiškos arba jas imituojančios medžiagos ir formos;

24.2. draudžiama įrengti nacionaliniame parke vien tik užsienio komercinę reklamą ne lietuvių kalba. Reklaminė įranga parko teritorijoje įrengiama nustatyta tvarka;

24.3. konservacinėse teritorijose ir atkuriamojo tvarkymo reglamento gyvenvietėse, turinčiose ypatingą gamtinę ir kultūrinę vertę, gali būti įrengiami inžineriniai objektai, vadovaujantis šių sprendinių 20 punkto nuostatomis.

Kitose parko funkcinėse zonose ir gyvenvietėse, vadovaujantis normatyviniais statybos techninių dokumentų ir nacionalinio parko nuostatų reikalavimais, leidžiama statyti komunalinius

inžinerinius įrenginius ir inžinerines sistemas pagal parengtus ir nustatytą tvarka suderintus projektus

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO ZONŲ REGLAMENTAI

25. Nacionalinio parko teritorija tvarkoma pagal planavimo schemeje nustatytas kraštovaizdžio tvarkymo zonas. Pagal joms numatytas ūkinės bei kitokios veiklos galimybes ir apribojimus pateikiami šių zonų naudojimo ir apsaugos reglamentai.

Nacionalinio parko teritorijoje galioja joje esančių gamybinės bei inžinerinės infrastruktūros, vandens telkinių pakrančių ar saugomų kraštovaizdžio objektų apsaugos reikalavimai, nustatyti Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose.

Kitų teritorijų planavimo dokumentų, rengiamų nacionalinio parko teritorijoms, nuostatos ir sprendiniai derinami su šioje planavimo schemeje nustatytais funkcinio prioriteto ir kraštovaizdžio tvarkymo zonomis.

26. Nacionalinio parko teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo zonos sudaro teritorijos kraštotvarkinių kategorijų sistemą, skirstomą į konservacinės, miškų ūkio, žemės ūkio ir kitokios pagrindinės paskirties bei vandens fondo (vandens ūkio paskirties) zonų grupes (tvarkymo reglamentus).

KONSERVACINĖS PASKIRTIES ŽEMĖS KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO ZONŲ REGLAMENTAI

27. Nustatytos keturios konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupės:

- 27.1. rezervatiniai miškai ir pelkės;
- 27.2. rezervatiniai vandenys;
- 27.3. kultūriniai draustiniai

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

27.4. saugomi gamtiniai ir kultūriniai kraštovaizdžio objektai.

28. Skiriamos šios rezervatinių miškų ir pelkių zonos:

- 28.1. griežtos apsaugos;
- 28.2. reguliuojamosios apsaugos.

29. Griežtos apsaugos rezervatinių miškų ir pelkių zonoje:

29.1. draudžiama naudoti gamtos išteklius ir vykdyti kitokią ūkinę veiklą, išskyrus gaisrų gesinimą, biologines bei mechanines sanitarinės apsaugos (be sanitarinių kirtimų) priemonės epizootijų ir masinio kenkėjų plitimo atvejais bei kvartalinių linijų ir esamų kelių priežiūrą;

29.2. leidžiama nustatytą tvarka atlikti mokslo tyrimus ir stebėjimus, monitoringą, inventorizuoti miškus;

29.3. leidžiama įrengti mokomuosius takus.

30. Reguliuojamosios apsaugos rezervatinių miškų ir pelkių zonoje:

30.1. draudžiama naudoti gamtos išteklius ir vykdyti kitokią ūkinę veiklą, išskyrus gaisrų gesinimą, biologines bei mechanines sanitarinės apsaugos priemonės epizootijų ir masinio kenkėjų plitimo atvejais bei kvartalinių linijų ir esamų kelių priežiūrą;

30.2. leidžiama nustatytą tvarka atlikti mokslo tyrimus ir stebėjimus, monitoringą, inventorizuoti miškus;

30.3. leidžiama vykdyti būtinus priešgaisrinės profilaktikos darbus – įrengti ir mineralizuoti priešgaisrines juostas, taip pat atlikti sanitarinius kirtimus, suderintus nustatytą tvarka;

30.4. leidžiama vykdyti rezervatų planuose numatytas gamtinių ekosistemų atkūrimo ir formavimo priemonės, kirsti krūmus, šienauti ir ganyti pievose arba pelkėse, siekiant išsaugoti retųjų rūšių augalus ir gyvūnus bei jų bendrijas;

30.5. leidžiama įrengti mokomuosius takus.

31. Skiriamos šios rezervatinių vandenų zonos:

31.1. griežtos apsaugos;

31.2. reguliuojamosios apsaugos.

32. Griežtos apsaugos rezervatinių vandenų zonoje:

32.1. draudžiama naudoti gamtos išteklius ir vykdyti kitokią veiklą, išskyrus sanitarines vandenų apsaugos priemones;

32.2. leidžiama atlikti mokslo tyrimus, monitoringą, inventorizuoti išteklius;

32.3. leidžiamas mokomasis lankymasis nustatyta tvarka.

33. Reguluojamosios apsaugos rezervatinių vandenų zonoje:

33.1. draudžiama naudoti gamtos išteklius ir vykdyti kitokią ūkinę veiklą;

33.2. leidžiama atlikti mokslo tyrimus, monitoringą, inventorizuoti išteklius;

33.3. leidžiama atlikti būtinus hidrobiocenozės apsaugos darbus ištikus stichinei nelaimei;

33.4. leidžiama vykdyti specialiuose projektuose numatytą vandens ekosistemų struktūros atkūrimą ir formavimą;

33.5. leidžiamas mokomasis ir ribojamas pažintinis turizmas.

34. Skiriamos šios kultūrinių draustinių zonos:

34.1. kultūrinių draustinių;

34.2. skansenų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

35. Kultūrinių draustinių zonoje:

35.1. esamas sodybas valstybė išperka nustatyta tvarka ir saugo autentiškas;

35.2. vykdomi tik būtini konservaciniai, restauravimo bei einamojo remonto darbai;

35.3. rengiamos muziejinės ekspozicijos;

35.4. organizuojamas pažintinis lankymas;

35.5. draudžiama regimai keisti tradicinę gamtos aplinką.

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

36. Skansenų (dirbtinai formuojamų materialiosios etnokultūros muziejų) zonoje:

36.1. įvairiose vietovėse valstybė išperka vertingas sodybas ir sukelia į vieną vietą;

36.2. suformuoti muziejai tvarkomi pagal valstybinių muziejų reikalavimus.

37. Saugomų gamtinių ir kultūrinių kraštovaizdžio objektų zona tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymus bei Lietuvos Respublikos gamtos paminklų nuostatus, nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentus ir Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas.

Draudžiama veikla, galinti sunaikinti arba suniokoti šiuos objektus, ribojama ūkinė veikla, galinti pakeisti tiesioginę jų aplinką.

38. Konkrečios konservacinės paskirties teritorijų tvarkymo priemonės numatomos specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose.

Miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentai

39. Ekosistemų apsaugos miškų ir pelkių zonoje pagal bendrąjį reglamentą:

39.1. nevykdomi pagrindinio naudojimo kirtimai (pagrindinio kirtimo biržė neskaičiuojama);

39.2. stichinių nelaimių ar biotinių veiksnių sudarkyti, blogos būklės, taip pat perbrendę, ne jaunesni negu gamtinės brandos amžiaus medynai iškertami atkuriamaisiais kirtimais, naudojant neplynų kirtimų būdus. Jeigu kertant šiais būdais neužtikrinamas reikiamos struktūros naujo medyno atkūrimas (pvz., atkuriant pušynus derlingesnėse augavietėse, juodalksnynus, taip pat esant

labai dideliame vėjavartų pavojui drėgnose eglynų augavietėse), atrėžiamos ne didesnės kaip 2 hektarų plyno kirtimo biržės. Pagal augavietės sąlygomis besiskiriančių sklypų ribas iki 3 hektarų sklypai gali būti kertami iš karto;

39.3. gali būti vykdomi specialūs aplinką formuojantys kirtimai, jeigu reikia sudaryti tinkamas saugomų biotos bei kitų kraštovaizdžio elementų egzistavimo bei eksponavimo sąlygas;

39.4. atkuriamieji kirtimai botaniniuose, pedologiniuose draustiniuose bei kraštovaizdžio, botaninių-zoologinių ir zoologinių draustinių dalyse, kuriose saugomi žoliniai augalai, grybai arba dirvožemio danga, vykdomi tik žiemą, įšalus gruntui, o kitose šių draustinių dalyse – rudenį ir žiemą (nuo rugsėjo 1 d. iki kovo 1 d.). Sanitariniai, ugdomieji, rekonstrukciniai ir kitokie kirtimai šiose draustinių dalyse vykdomi rudenį ir žiemą. Sanitariniai kirtimai stichinių nelaimių ir masinio kenkėjų plitimo atvejais gali būti vykdomi ir kitu metų laiku;

39.5. pirmenybė teikiama savaiminiam atžėlimui. Želdinimui naudojamos tik vietinių rūšių medžių vietinės kilmės sėklos, dirva želdinimui ruošama nekeičiant paviršiaus mikroreljefo ir dirvožemio sluoksnių, kelmus rauti draudžiama;

39.6. saugomuose gamtos išteklių sklypuose sudaromos sąlygos gausinti ir atkurti šiuos išteklius, atitinkamai formuojama rūšinė ir erdvinė miško struktūra bei medynų skalsumas;

39.7. medžioklė ir šalutinių miško produktų rinkimas ribojami pagal ekosistemos apsaugos bei konkrečius konservacinius reikalavimus;

39.8. leidžiamas pažintinis turizmas ir ekskursijos nustatytais maršrutais. Zoologinės apsaugos teritorijose žmonių lankymasis griežtai ribojamas, o paukščių perėjimo metu – draudžiamas;

39.9. draudžiama naudoti pesticidus, trąšas, apsodinti mišku aikšteles, kurių reikia biologinei įvairovei išsaugoti;

39.10. draudžiama statyti pastatus ir plėtoti inžinerinę infrastruktūrą ar eksploatuoti joje esančias naudingąsias iškasenas.

40. Nustatyti dvejopi ekosistemų apsaugos miškų ir pelkių zonos tvarkymo reglamentai:

40.1. išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas. Jis apskritai atitinka bendrąjį reglamentą ir paprastai taikomas gamtinių bei kompleksinių draustinių teritorijose;

40.2. atkuriančio (rekuperacinio) ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas. Jis taikomas išteklių apsaugos sklypuose sudarant sąlygas atkurti saugomus gamtos išteklius atitinkamomis miško rūšinės ir erdvinės struktūros formavimo priemonėmis, taip pat kai kuriose gamtinių ar kompleksinių draustinių dalyse siekiant regeneruoti ir atkurti degraduotas arba išnykusias biocenozų struktūras (pagal specialiai parengtas miško ar pelkių ekosistemų formavimo priemonių programas).

41. Rekreacinių miškų zonoje pagal bendrąjį reglamentą:

41.1. nevykdomi pagrindinio naudojimo kirtimai (pagrindinio kirtimo biržė neskaičiuojama);

41.2. vykdomos miško sanitarinės higienos ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo bei medynų atsparumo didinimo priemonės;

41.3. blogos būklės, stichinių nelaimių sudarkyti ir gamtinės brandos amžiaus medynai gali būti iškertami atkuriamaisiais kirtimais (paprastai neplynais);

41.4. dažniausiai medynai tvarkomi specialiais rekreacinės aplinkos formavimo kirtimais, kurių principais vadovaujamas ir atliekant kitų rūšių (ugdymo, rekonstrukcinius) kirtimus bei želdymo darbus;

41.5. pesticidai nenaudojami, masinio kenkėjų paplitimo atvejais leidžiama panaudoti biopreparatus ir selektyvinio veikimo insekticidus;

41.6. medžioklė ribojama, vasaros sezono metu draudžiama.

42. Nustatyti dvejopi rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentai:

42.1. ekstensyvaus pritaikymo rekreacinių miškų (miško parkų) reglamentas. Pagal jį palaikoma natūralus miško struktūra, gerinamos jo rekreacinės savybės, atidengiami reginiai ir atraktyvūs objektai, kuriama minimali rekreacinė infrastruktūra, taikomi paprastai neplyni

(išimtiniais atvejais rekonstruojant miško aplinkos pobūdį – ir plyni iki 3 hektarų) kirtimai ne poilsavimo sezono metu, leidžiamas šalutinių miško produktų rinkimas, neintensyvus rekreacinis naudojimas stovyklaujant be nakvynės, nekuriant rekreacinės infrastruktūros;

42.2. intensyvaus pritaikymo rekreacinių miškų (poilsio parkų) reglamentas. Pagal jį kuriama intensyviai poilsiui pritaikyta parkui būdinga miško sudėtis ir struktūra, tankus rekreacinės infrastruktūros tinklas, formuojamos aikštelės ir reginiai. Svarbiausioji miško tvarkymo priemonė – rekreacinės aplinkos formavimo neplyni (grupiniai-atvejiniai ir atrankiniai) kirtimai, želdinimui pagal specialius projektus naudojami stambūs sodmenys, visi svarbiausieji miškų priežiūros darbai atliekami ne poilsavimo sezono metu (nuo rugsėjo 15 d. iki gegužės 15 d.).

43. Apsauginių miškų zonoje pagal bendrąjį reglamentą:

43.1. vykdomi pagrindinio naudojimo kirtimai (skaičiuojama biržė), tačiau pirmenybė teikiama neplynų kirtimų būdams. Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, vandens telkinių apsaugos ir rezervatų periferinės apsaugos zonose vykdomi tik neplyni kirtimai;

43.2. vykdamas plynus kirtimus, atrėžiamos ne didesnės kaip 6 hektarų ploto ir ne platesnės kaip 75 metrų biržės (išskyrus tuos atvejus, kai kertamas visas sklypas);

43.3. kai kuriuose sklypuose gali būti taikomi reginius formuojantys kirtimai;

43.4. pagrindinio naudojimo kirtimai vykdomi rudenį ir žiemą, kitokie kirtimai gali būti vykdomi ištisus metus, išskyrus paukščių perėjimo laikotarpį (nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d.);

43.5. pirmenybė teikiama savaiminiam atžėlimui, želdinimui naudojamos vietinės kilmės medžių sėklos. Dirva želdinimui ruošama nekeičiant paviršiaus mikroliejfo;

43.6. kovai su kenkėjais naudojamos ūkinės, biologinės ir ribotai cheminės priemonės. Vandens telkinių ir laukų apsaugos miškuose trąšos nenaudojamos;

43.7. leidžiamas šalutinių miško produktų rinkimas, medžioklė, pažintinė rekreacija ir trumpalaikis poilsis, sodybos kuriamos nustatytą tvarka;

43.8. tolesnis užstatymas bei inžinerinės infrastruktūros plėtojimas ribojamas.

44. Nustatyti dvejopi specialieji apsauginių miškų zonos tvarkymo reglamentai:

44.1. bendrojo apsauginio ūkininkavimo miškų reglamentas. Jis iš esmės atitinka bendrąjį reglamentą ir taikomas apsauginiams miškams (gyvenviečių bei reljefo apsaugos, konservacinio prioriteto teritorijų buferinės apsaugos ir kitiems), nekeliantiems specialiųjų reikalavimų miško bendrijos sudėčiai; šiuose miškuose ūkininkaujama siekiant ugdyti produktyvius, augaviečių sąlygas atitinkančius medynus;

44.2. specializuotojo apsauginio ūkininkavimo miškų reglamentas. Jame numatyti papildomi specialieji miško bendrijos sudėties formavimo reikalavimai. Šis reglamentas taikomas vandens telkinių, laukų, biotos, inžinerinių komunikacijų, kultūrinių kompleksų ir kitokios specializuotos apsaugos atvejais; konkretūs ūkininkavimo tikslai ir tvarkymo reglamentai šiuose miškuose priklauso nuo esančių toje zonoje miškų atliekamų svarbiausių apsauginių funkcijų, o ugdomųjų kirtimų ir želdinimo darbų specifika numatoma atitinkamuose miškotvarkos projektuose.

45. Ūkinių miškų zonoje pagal bendrąjį reglamentą:

45.1. vykdomi visų rūšių kirtimai ir gali būti taikomi visi pagrindiniai kirtimų būdai;

45.2. plynų kirtimų biržės plotas neturi viršyti 10 hektarų, o plotis – 100 metrų;

45.3. nustatytą tvarka gali būti naudojamos trąšos ir pesticidai;

45.4. taikomas savaiminis ir dirbtinis želdinimas;

45.5. draudžiama sakinti medynus ir įrengti naujas miško sausinimo sistemas;

45.6. neleidžiama veisti plantacinių miškų, taikomos tradicinio ūkininkavimo miškuose priemonės, vykdomos nustatytą tvarka;

45.7. leidžiama medžioti ir rinkti šalutinius miško produktus;

45.8. statybų ir inžinerinės infrastruktūros plėtra ribojama bendra tvarka.

46. Konkretios miškų ūkio paskirties teritorijų tvarkymo priemonės numatomos miškotvarkos projektuose arba specialiuose draustinių planuose.

ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO ZONŲ REGLAMENTAI

47. Nacionalinio parko teritorijoje yra šios žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos (agrarinės teritorijos): ekosistemų apsaugos, rekreacinės, apsauginės ir ūkinės. Atitinkamai nustatomi ir jų tvarkymo reglamentai.

48. Ekosistemų apsaugos agrarinėms teritorijoms nustatyti šie reglamentai:

48.1. ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo agrarinių teritorijų reglamentas. Pagal jį šiose teritorijose:

48.1.1. išlaikomas tradicinis istoriškai paveldėtas agroekosistemos pobūdis;

48.1.2. draudžiama naikinti natūralią florą bei fauną;

48.1.3. draudžiama statyti stambias fermas (daugiau kaip 50 galvijų), šiltnamius (daugiau kaip 60 kv. metrų), trąšų, chemikalų ar naftos produktų sandėlius (daugiau kaip 10 tonų), technikos aikštes, degalines, pramonės įmones, rengti sąvartynus;

48.1.4. neleidžiama apsodinti ar transformuoti į kitas naudmenas natūralių pievų bei ganyklų;

48.1.5. neleidžiama keisti hidrologinio režimo;

48.1.6. draudžiama naudoti trąšas, pesticidus ir kitus chemikalus;

48.1.7. neleidžiama statyti statinių, nesusijusių su ekosistemų apsauga;

48.2. ekosistemas atkuriančio (rekuperacinio) ūkininkavimo agrarinių teritorijų reglamentas.

Pagal jį šiose teritorijose:

48.2.1. draudžiama naikinti esamą augalijos ir gyvūnijos įvairovę;

48.2.2. vykdomi specialūs gamtinio komplekso struktūros, kurią pakeitė ūkinė veikla, atkūrimo darbai;

48.2.3. skatinami savaiminiai renatūralizacijos procesai;

48.2.4. tikslingai formuojama specialioms funkcijoms pritaikyta ir artima natūraliai gamtos aplinka.

49. Iš rekreacinių agrarinių nacionalinio parko teritorijų perspektyvios yra tik ekstensyvaus pritaikymo rekreacinės agrarinės teritorijos – vaizdingos paežerės ar paupiai (agroparkai). Jie aktyviai naudojami poilsiui, o lankytojai dažniausiai apsistoja pas vietos gyventojus.

Šiose teritorijose pagal bendrąjį reglamentą:

49.1. laikomasi bendrųjų aplinkosaugos reikalavimų;

49.2. vykdomi darbai, didinantys vietovės estetinį potencialą (išorinį patrauklumą). Tam tikslui pritaikomos specialios kraštovaizdžio architektūros priemonės;

49.3. gerinamos vietovės pažintinio eksponavimo galimybės;

49.4. didinami želdinių plotai.

50. Apsauginėse agrarinėse teritorijose pagal bendrąjį reglamentą:

50.1. rekomenduojama ir skatinama didinti miško želdinių plotą, žemėtvarkos projektais formuojama vietinių gamtinio karkaso elementų sistema;

50.2. saugomas išlikęs natūralus hidrografinis tinklas, būdingas reljefas;

50.3. leidžiama melioruoti dirbamą žemę, rekonstruoti esamą drenažą;

50.4. reguliuojamas tolesnis šių plotų užstatymas;

50.5. plėtojamas agrarinis turizmas, užtikrinama visų piliečių teisė laisvai prieiti prie vandens telkinių, nustatytų poilsio vietų ir saugomų gamtinių bei kultūrinių kraštovaizdžio objektų.

51. Nustatyti šie specialieji apsauginių agrarinių teritorijų tvarkymo reglamentai:

51.1. bendrojo apsauginio ūkininkavimo agrarinių teritorijų reglamentas. Jis apskritai atitinka bendrąjį reglamentą ir taikomas nuo stambesnių vandens telkinių nutolusioms, apsauginės (ypač buferinės) funkcijas atliekančioms agrarinėms teritorijoms, esančioms daugiausia takoskyros juostose, kuriose ūkininkaujama nepažeidžiant bendrųjų apsauginių gamtinio karkaso teritorijų interesų. Tvarkymo kryptis – sukurti ir išsaugoti produktyvias agroekosistemas, kartu užtikrinti gamtinio kraštovaizdžio stabilumą;

51.2. specializuoto apsauginio ūkininkavimo agrarinių teritorijų reglamentas. Jame numatyti papildomi specialieji reikalavimai, taikomi konkrečiais (vandenių, laukų, inžinerinių komunikacijų, kultūrinių kompleksų ir kitų objektų) apsaugos tikslais;

51.3. vandenų ir laukų apsaugos agrarinių teritorijų reglamentas. Jame numatomos šios papildomos nuostatos:

51.3.1. rekomenduojama ir skatinama ekologinė žemdirbystė;

51.3.2. draudžiama statyti stambias fermas (daugiau kaip 50 galvijų), šiltnamius (daugiau kaip 60 kv. metrų), trąšų, chemikalų ar naftos produktų sandėlius (daugiau kaip 10 tonų), technikos aikštes, degalines, pramonės įmones, rengti sąvartynus;

51.3.3. natūralios pievos ir ganyklos netrešiamos.

52. Ūkinėse agrarinėse teritorijose plėtojamas esamas tradicinis žemės ūkis, iš esmės nekeičiantis susiklosčiusios agrarinio kraštovaizdžio struktūros.

53. Konkrečios žemės ūkio paskirties teritorijų detalaus tvarkymo priemonės numatomos žemės valdų žemėtvarkos projektuose arba specialiuose draustinių planuose.

Kitokios paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentai

54. Nacionalinio parko teritorijoje yra šios kitokios paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos: gyvenamosios paskirties, rekreacinės paskirties, eksploatacinės paskirties, pramoninės – komunalinės paskirties ir buvusios militarinės paskirties.

55. Gyvenamosios paskirties zonos – tai miestų, miestelių ir kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos. Nustatyti šie jų tvarkymo reglamentai:

55.1. konservacinio prioriteto miestelių ir kaimų (toliau vadinama – gyvenvietės) ar jų dalių;

55.2. apsauginio prioriteto gyvenviečių ar jų dalių;

55.3. ūkinio prioriteto gyvenviečių ar jų dalių.

56. Konservacinio prioriteto gyvenvietėse ar jų dalyse yra taikomi:

56.1. atkuriamojo (regeneracinio) tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

56.1.1. vykdomi regeneravimo, restauravimo ir konservavimo darbai, užtikrinantys etnoarchitektūros vertybių išsaugojimą (kopijomis bei autentišką);

56.1.2. draudžiama kokia nors statyba, ardanti gyvenvietę kaip vientisą architektūrinį erdvinį kompleksą ir jos tradicinius ryšius su gamtos aplinka;

56.1.3. tvarkymo darbai vykdomi tik pagal detaliuosius planus, numatančius konkrečias architektūrinio regeneravimo, restauravimo ir konservavimo bei aplinkos formavimo priemones;

56.2. atnaujinamojo (renovacinio) tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

56.2.1. vykdomi renovavimo, dalinio restauravimo ir rekonstravimo darbai – užtikrinamas tradicinės architektūros išsaugojimas imitacijomis, su nedidele kopijų (kartais ir inovacijų) priemaiša;

56.2.2. neleidžiama keisti bendro gyvenvietės vaizdo ir jos vizualinių ryšių su aplinka tradicinio pobūdžio;

56.2.3. nekeičiamas esamas užstatymo pobūdis (tiek statant naujus, tiek rekonstruojant senus pastatus), taip pat būtina išlaikoma neužstatyta artima erdvė aplink gyvenvietes, orientuojamasi į mažaukščius (paprastai vieno aukšto), su dvišlaičiu stogu, stačiakampio plano (1: 2-1: 2,5) pastatus, imituojančius arba kopijuojančius tradicinę regiono architektūrą;

56.2.4. išsaugomi gyvenvietės želdiniai, ypač ne vaismedžiai;

56.2.5. visomis galimomis priemonėmis (perdažant, formuojant želdinius ir panašiai) mažinamas neigiamas vizualinis šiuo metu tokiose gyvenvietėse atsiradusių kosmopolitinės architektūros pastatų poveikis;

56.3. pertvarkomojo (rekonstrukcinio) tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

56.3.1. vykdomi rekonstravimo ir renovavimo darbai, užtikrinantys urbanistiniu požiūriu vertingo gatvių tinklo ar kitų planinės struktūros elementų išsaugojimą;

56.3.2. architektūrinis tvarkymas orientuojamas į būdingą architektūrinių inovacijų bei imitacijų komplekso formavimą;

56.3.3. detaliuosiuose planuose prireikus numatoma restauruoti ar užkonservuoti kai kuriuos pastatus;

56.4. profesionalią įtaką ribojančio (etnokultūrinio eksperimento) tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

56.4.1. eksperimento tvarka paliekama savaiminė natūrali kaimo etnoarchitektūros plėtotė;

56.4.2. kiek įmanoma (pagal žmonių saugumo ir statybos sanitarinės higienos normas) ribojamas profesionalusis architektūrinis reguliavimas;

56.4.3. vykdomi laisvos statybos raidos tyrimai (monitoringas).

57. Apsauginio prioriteto gyvenvietėse ar jų dalyse taikomi:

57.1. sugriežtinto geoekologinio reguliavimo gyvenviečių tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

57.1.1. vykdomos priemonės, užtikrinančios tinkamą ekologinę gyvenviečių kokybę, jų būklės gerinimą, bendrą aplinkos geoekologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą;

57.1.2. saugomi ir plečiami gyvenviečių ir jų artimosios aplinkos želdiniai;

57.2. sugriežtinto vizualinio reguliavimo gyvenviečių tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

57.2.1. išsaugomas esamas gyvenviečių vizualinis pobūdis, nekeičiamas užstatymo aukštingumas;

57.2.2. didinamas erdvinės kraštovaizdžio struktūros raiškumas, ypač tuo atžvilgiu reikšmingose vizualinės apsaugos teritorijose;

57.2.3. atkuriamos ir formuojamos tradicinės būdingos erdvės.

58. Ūkinio prioriteto gyvenvietėse ar jų dalyse taikomas pasyvaus (ekstensyvaus) jų tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

58.1. palaikomas susiformavęs bendras užstatymo pobūdis ir urbanistinė struktūra;

58.2. vykdant statybą, nedaroma radikalių aplinkos pertvarkymų, apsiribojama daugiausia renovacinėmis priemonėmis.

59. Rekreacinės paskirties zonos skiriamos poilsio ir turizmo infrastruktūrai plėtoti. Nustatyti šie jų tvarkymo reglamentai:

59.1. subnatūralios (neurbanizuojamos) aplinkos rekreacinių teritorijų tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

59.1.1. formuojama tik minimali rekreacinė infrastruktūra: stengiamasi išsaugoti kuo natūralesnę gamtos aplinką;

59.1.2. draudžiamos priemonės, mažinančios estetinę aplinkos patrauklumą;

59.1.3. įrengiamos vasaros stovyklavietės, autoturistų sustojimo aikštelės, maudyklės ir minimali rekreacinė įranga;

59.2. urbanizuojamos aplinkos rekreacinių teritorijų tvarkymo reglamentas, pagal kurį:

59.2.1. formuojama intensyviai rekreaciniam naudojimui pritaikyta aplinka;

59.2.2. statomi poilsio bazių, turistinių viešbučių ar kitokių stacionarių rekreacinių įstaigų bei didesnių poilsio įrenginių kompleksai.

60. Konkretūs rekreacinės paskirties zonų įrangos darbai vykdomi pagal detaliuosius planus.

61. Eksploatacinės paskirties zonos – tai gamybai naudojamų nerūdinių statybinių medžiagų karjerų ir durpynų teritorijos, kurios tvarkomos pagal kasybos, naudingųjų iškasenų eksploatavimo, technologinius, infrastruktūros, rekultivavimo, apželdinimo ir rekreacinių vandens telkinių įrengimo reikalavimus.

Naujų kasybai skirtų teritorijų nacionaliniame parke nenumatoma.

62. Pramoninės-komunalinės paskirties zonos – tai nedidelių pramonės arba komunalinio ūkio įmonių teritorijos. Jos tvarkomos laikantis kitų jų atliekamų funkcijų technologinių bei infrastruktūros reikalavimų, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų. Tokių gamybinių kompleksų veikla turi būti derinama su nacionalinio parko interesais ir griežtai kontroliuojama.

Kurti naujų pramoninės-komunalinės paskirties zonų nacionaliniame parke nenumatoma.

63. Buvusios militarinės paskirties zonos – tai nacionaliniame parke buvusios požeminės karo raketų paleidimo aikštelės teritorija. Svarbiausias jos tvarkymo tikslas – funkcinė konversija įrengiant požemiuose militarinio muziejaus ekspoziciją ir pritaikant ją intensyviai lankymui.

VANDENŲ FONDO (VANDENS ŪKIO PASKIRTIES) ŽEMĖS KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO ZONŲ REGLAMENTAI

64. Nacionalinio parko teritorijoje yra šios vandenų fondo tvarkymo zonos:

64.1. ekosistemas saugančių vandenų;

64.2. bendrojo naudojimo vandenų.

65. Ekosistemas saugančių vandenų zonoje pagal bendrąjį reglamentą:

65.1. draudžiama veikla, galinti pakenkti hidroekosistemų stabilumui;

65.2. draudžiama naikinti saugomus vandenų biotos objektus ar daryti įtaką jų kaitai;

65.3. ribojamas žuvininkystės intensyvumas, gali būti uždrausta vandens rekreacija, neigiamai veikianti saugomų objektų būklę bei jų atsparumą;

65.4. vykdomos ir skatinamos priemonės vandens telkinių ekosistemų stabilumui palaikyti.

66. Nustatyti dvejopi specialieji ekosistemas saugančių vandenų zonų tvarkymo reglamentai:

66.1. išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas. Jis apskritai atitinka bendrąjį reglamentą ir paprastai laikomas gamtinių bei kompleksinių draustinių teritorijose;

66.2. atkuriančio (rekuperacinio) ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas. Jis taikomas išteklių apsaugos vandenyse arba vandens telkiniuose, kurių hidrobiocenozės dėl žmogaus ūkinės veiklos buvo paveiktos degradacijos procesų. Čia būtina parengti ir vykdyti specialias vandenų ekosistemų atkūrimo programas.

67. Bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų zonai nustatyti šie tvarkymo reglamentai:

67.1. ekstensyvaus ūkininkavimo bendrojo naudojimo vandenyse reglamentas, pagal kurį:

67.1.1. draudžiama pertvarkyti vandens lygį, kranto linijas ar vagas;

67.1.2. ribojamas veiklos intensyvumas, neleidžiama pakeisti vandens telkinio bendrojo pobūdžio;

67.2. intensyvaus ūkininkavimo bendrojo naudojimo vandenyse reglamentas, atitinkantis bendrąją šalyje nustatytą atvirų vandens telkinių naudojimo tvarką, užtikrinančią jų, kaip gamtinio karkaso elementų, ir svarbiausių ekokompensacinių funkcijų išsaugojimą.

68. Konkrečios vandens telkinių tvarkymo priemonės numatomos specialiuosiuose vandentvarkos planuose ir kituose atitinkamuose dokumentuose.

69. Pagal nustatytus nacionaliniam parkui kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentus tvarkomi šie kompaktiški miesteliai ir kaimai:

69.1. konservacinės paskirties:

69.1.1. Bukantė – kultūrinis draustinis

Punkto pakeitimai:

Nr. [596](#), 2001-05-22, *Žin.*, 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

69.1.2. Uogučiai – muziejus-skansenas;

69.2. konservacinio prioriteto:

69.2.1. pagal atkuriamojo (regeneracinio) tvarkymo reglamentą – Plateliai (bažnyčios-parko-dvaro zona) ir Žemaičių Kalvarija (bažnyčios-kapinių zona);

69.2.2. pagal atnaujinamojo (renovacinio) tvarkymo reglamentą – Babrungėnai, Beržoras, Dargaičiai, Stirbaičiai ir Žemaičių Kalvarija (centrinė dalis);

69.2.3. pagal pertvarkomojo (rekonstrukcinio) tvarkymo reglamentą – Plateliai (centrinė dalis);

69.2.4. pagal profesionalią įtaką ribojančio (etnokultūrinio eksperimento) tvarkymo reglamentą – Visvainiai;

69.3. apsauginio prioriteto:

69.3.1. pagal sugriežtinto geoekologinio reguliavimo gyvenviečių tvarkymo reglamentą – Gečaičiai;

69.3.2. pagal sugriežtinto vizualinio reguliavimo gyvenviečių tvarkymo reglamentą – Žemaičių Kalvarija (periferinė dalis) ir Plateliai (periferinė dalis);

69.4. ūkinio prioriteto – pagal pasyvaus (ekstensyvaus) tvarkymo reglamentą – Pučkoriai, Skurvydai ir Virkšai.

70. Darbai nacionalinio parko teritorijoje kiekvienais metais vykdomi pagal planavimo schemoje numatytą kasmetinę neatidėliotinų organizacinių bei tvarkomųjų darbų, suskirstytų veiklos sritimis, programą.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [596](#), 2001-05-22, Žin., 2001, Nr. 44-1549 (2001-05-25), i. k. 1011100NUTA00000596

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 415 ir 1997 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 416 dalinio pakeitimo